

PleurX-dreeni palliatiivisilla potilailla

Etelä-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Syöpään voi liittyä nesteen kertymistä keuhkopussiin tai vatsaonteloon. Nestettä voidaan poistaa kertaluontoisilla tyhjennyksillä (pleurapunktio/askitespunktio). PleurX-dreeni on hyvä vaihtoehto potilaille, jotka joutuvat toistuvasti käymään nesteen tyhjennyksessä. PleurX-dreeni on katetri, jonka avulla voit itse tyhjentää kertyneen nesteen.

PleurX toistuvan nesteen poistoon

Sinulle asennettu PleurX on pitkäaikaiseen tai pysyvään käyttöön tarkoitettu pleura- tai askitesdreeni. Dreenin käyttötarkoitus on pleura- tai askitesnesteen omatoiminen tyhjentäminen potilaan itsensä, avustajan tai kotisairaanhoidajan toimesta. PleurX-dreeni on ohut, silikonista valmistettu letku, jonka pää sijaitsee pleuratilassa tai vapaassa vatsaontelossa. Lääkäri asentaa dreenin potilaalle paikallispuudutuksessa. PleurX-dreenin toinen pää tulee 10–15 cm:n ihonalaisen tunnelin kautta iholle. Dreenin päässä on takaiskuventtiili, joka estää sekä ilman pääsyn pleuratilaan tai vapaaseen

vatsaonteloon että nesteen poistumisen, jos dreeniä ei ole yhdistetty tyhjennyspulloon. Dreeni arpeutuu huopamansetista kiinni ihonalaiskudokseen eikä irtoa itsestään silloinkaan kun kiinnitysompeleet on poistettu asetetun määräajan (n. 4–6 viikon) kuluttua.

Dreenin asennus

Dreeni asennetaan paikallispuudutuksessa ja kiinnitetään iholle ompeleella. Apuviillon ommel voidaan poistaa 7–10 päivän kuluttua omalla terveysasemalla, tai jos se on sulava ommel, se irtoaa itsestään n. 1,5 viikon kuluessa. Katetrin juuressa oleva musta ommel, poistetaan 4–6 viikon kuluttua hoitajan toimesta (esim. terveysasemalla). Ompeleiden poiston jälkeen katetri pysyy paikoillaan katetrin ympärillä olevan, ihon alle kiinnittyvän huopamansetin avulla.

Mahdolliset haittavaikutukset

Katetrin laiton jälkeen alueella voi esiintyä kipua muutaman päivän ajan. Tähän auttaa tavallinen särkylääke. Mikäli katetrin juuren ympärille ilmaantuu punoitusta, kuumotusta, kipua tai kuume nousee yli 38 asteen, ota yhteys hoitoyksikköosi mahdollisen tulehduksen hoitamiseksi.

Käyttö

Saat katetrin laitton yhteydessä mukaan 1–2 kpl tyhjennyssettejä ja lähetteen tyhjennyssettien hankkimiseksi omalta terveysasemalta. Jatkossa saat tarvikkeet ilmaiseksi omalta terveysasemalta. Tämä ohjeen lopussa on yksityiskohtaiset ohjeet tyhjennykseen.

Tyhjennysväliä voidaan muuttaa erityksen määrän muuttuessa. Oma vointi ja oireet ovat tärkein mittari. Jos hengenahdistus tai vatsan turvotus lisääntyy, on tyhjennys tarpeen. Oireiden mukaan tyhjennys voidaan suorittaa jopa päivittäin. Suositeltavaa olisi, että kotona tyhjennetään 500–1000 ml kerralla. Sairaalassa voidaan tyhjentää enemmänkin kerralla. Erite on yleensä kellertävää tai punertavaa. Nestemäärien vähentyessä tulisi tyhjennys suorittaa kerran viikossa, jottei katetri menisi tukkoon. Jos tyhjennettävän nesteen määrä jää alle 200ml, pidennä tyhjennysväliä vuorokaudella.

Keuhkonesteen tyhjennyksen aikana voi tuntua kipua tai yskänärsytystä, mikä johtuu keuhkon laajenemisesta. Jos oire on huomattavan kova, kannattaa tyhjennyksessä pitää tauko ja tarvittaessa ottaa kipulääkettä 30min. ennen tyhjennyksen tekemistä.

Ravitsemus

Koska poistettavan nesteen mukana poistuu runsaasti valkuaisaineita, on tärkeää syödä voinnin ja oman ruokahalun mukaan monipuolista ja mielellään runsaasti valkuaisaineita sisältävää ruokaa. Tällaisia ruokia ovat mm. liha, kala, maitotuotteet, kananmuna, pavut ja pähkinät.

Hygienia

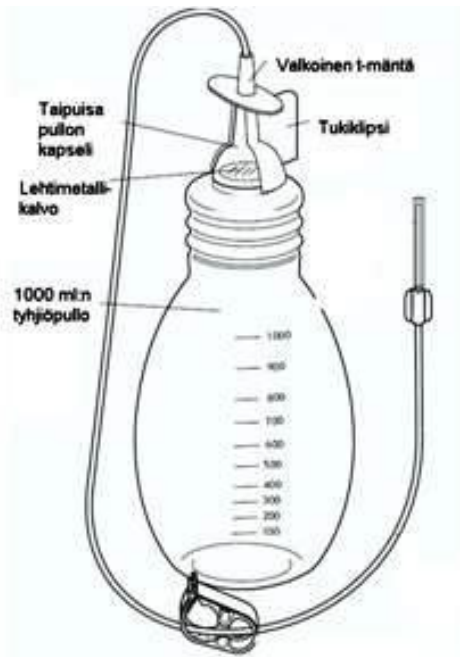
Suihkussa voi käydä normaalisti kaksi päivää dreenin asettamisen jälkeen tai dreenin juuri hyvin suojattuna jo aiemmin. Ennen suihkua poista dreenin päältä kaikki sidokset. Yhdistä suihkussa käyntisi dreenin tyhjennyspäivään (tyhjennys edeltävästi). Voit käydä myös suihkussa tyhjennyksien välissä sidosten kanssa, ne ovat hengittäviä ja hylkivät vettä. Pesun jälkeen alue kuivataan huolellisesti ja dreenin juurelle ja päälle asetetaan kuivat sidokset. Sidoksina käytetään tyhjennyssetin mukana tulevia taitoksia ja suojakalvoa.

Saunominen, kylpy, tai uinti on sallittu kaikkien ompeleiden poiston jälkeen. Saunominen, kylpy tai uinti saattavat lisätä tulehduksen riskiä, mutta ne eivät ole ehdottomasti kiellettyjä. Jos kuitenkin haluat sauna, on erityisen tärkeä suihkuttaa dreenin juuri puhtaaksi saunomisen jälkeen. Dreenin juuren puhdistukseen riittää vesi, mitään desinfioivia aineita ei tarvitse käyttää.

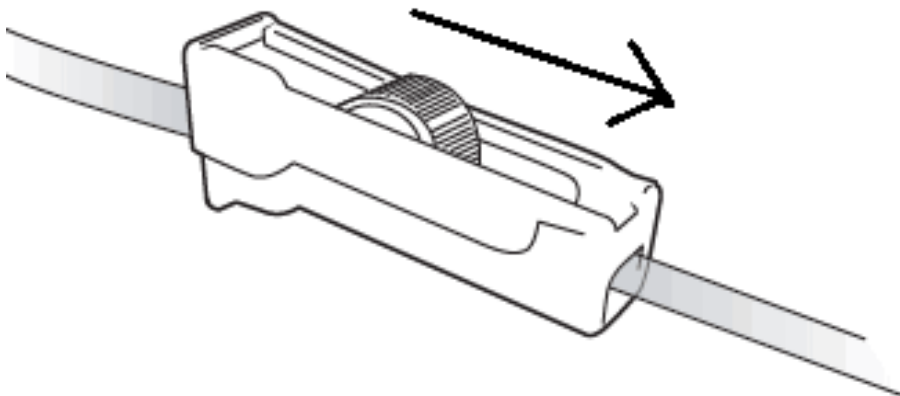
Jos dreenin suojana olevan kalvo tuntuu hiostavalta, siteet kostuvat, voit jättää suojakalvon pois ja kiinnittää sidoksen ihoon haavateipillä.

Tyhjennyksen suorittaminen

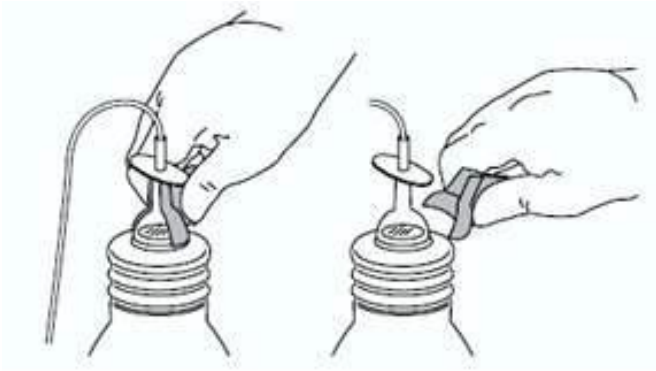
Tyhjennyksessä käytetään alipainepulloa, kooltaan 500 tai 1000 ml.

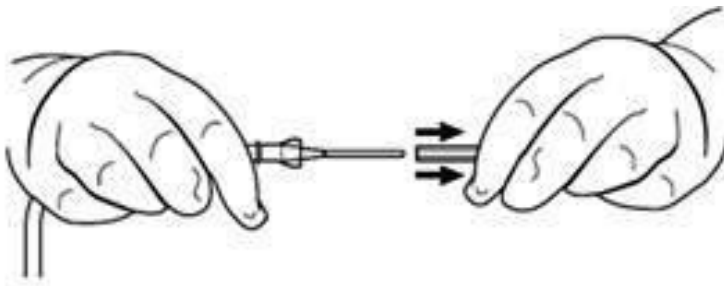
1. Tarkista, että rullasulkija on kiinni. Rullaa sulkija alas asti (=kiinni).

2. Tyhjiöpullossa on tukiklipsi, joka varmistaa sen, ettei pullon tyhjiötiiviste rikkoudu ennen kuin olet valmis. Irrota tukiklipsi tarttumalla sen reunan yläosaan ja vedä sitä ulospäin.

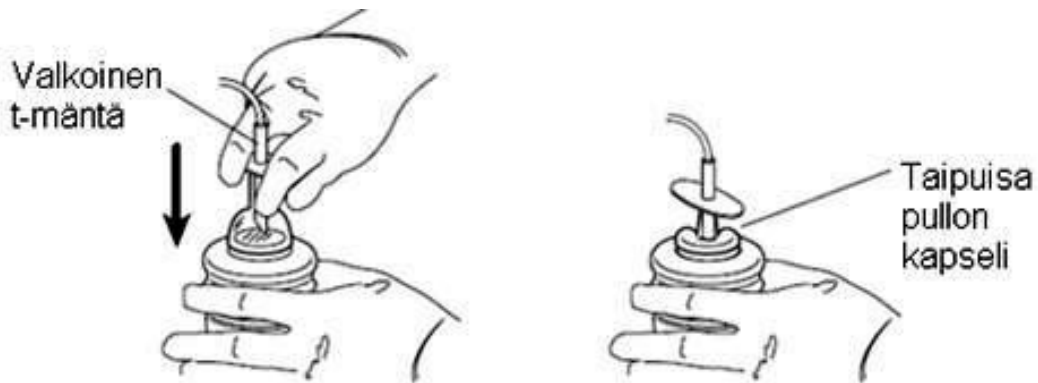
3. Poista muovisuojus tyhjennusletkun päästä.

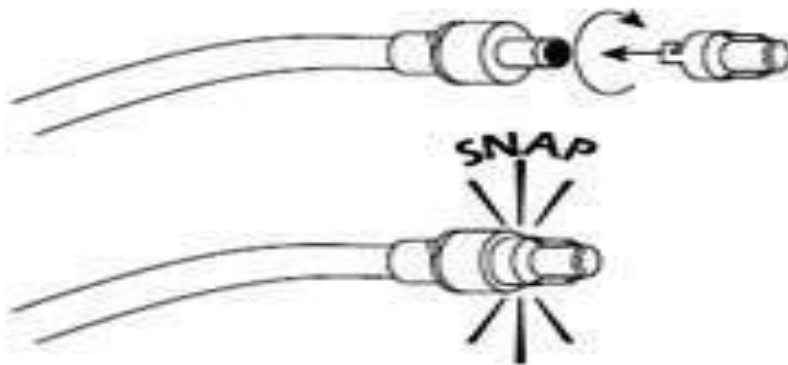
4. Poista kiertämällä suojatulppa letkunpäästä. Puhdista steriileillä taitoksilla dreninpää. Yhdistä sen jälkeen tyhjennusletku dreniin, kuuluu "klik".

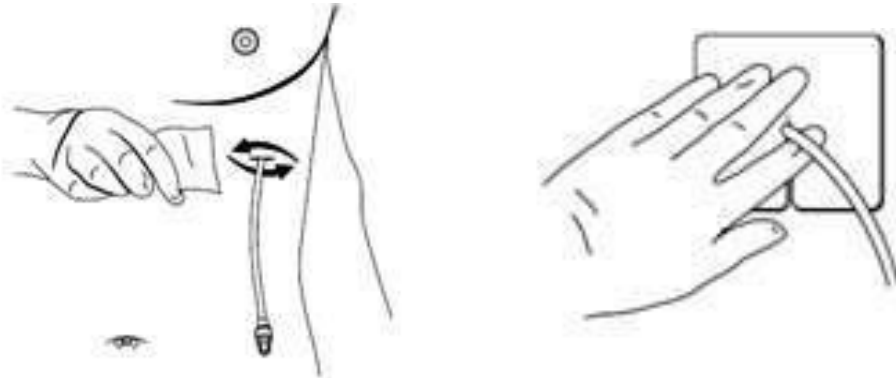
5. Pidä pullosta lujasti kiinni toisella kädellä ja työnnä valkoinen T-mäntä alas toisella kädellä niin, että valkoinen lehtimetallikalvo puhkeaa. Pullossa oleva tyhjiö vetää taipuisan kapselin alas, kuten seuraavassa kuvasta näkyy.

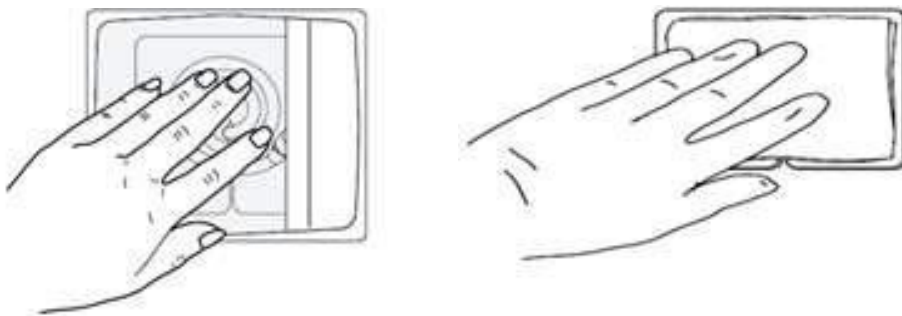
6. Avaa rullasulkija tyhjennysletkusta ja seuraa tyhjäntä. Anna nesteen valua pulloon.
7. Vaihda tyhjäntäksen jälkeen katetrin päähän puhdas korkki (kertakäyttöinen).

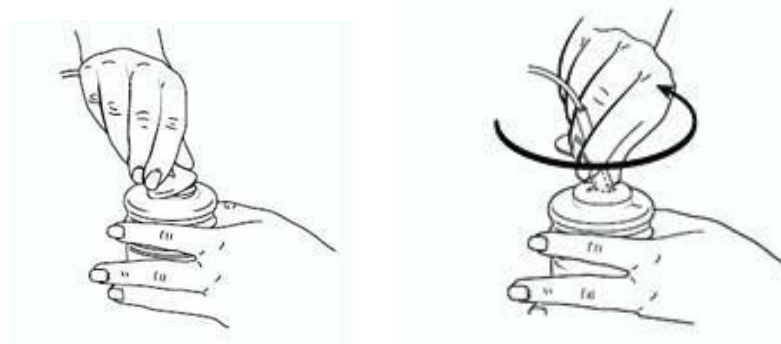
8. Puhdista dreenin ulostulokohta ja aseta valkoinen pehmeä sidos katetrin juureen.

9. Asettele dreeni rullalle (tee löysä solmu) ihon päälle. Peitä puhtaalla sidetaitoksella ja laita päälle hengittävä suojakalvo tai haavateippi.

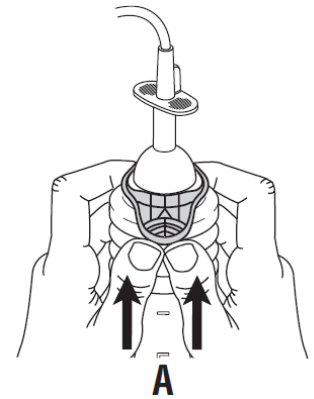

10. Tyhjennyksen jälkeen laajenna metallikalvossa olevaa reikää, jolloin pullosta häviää alipaine. Voit hävittää nesteen pullosta esim. vessanpönttöön. (Kohta 10 käytössä vanhoissa pulloissa.)

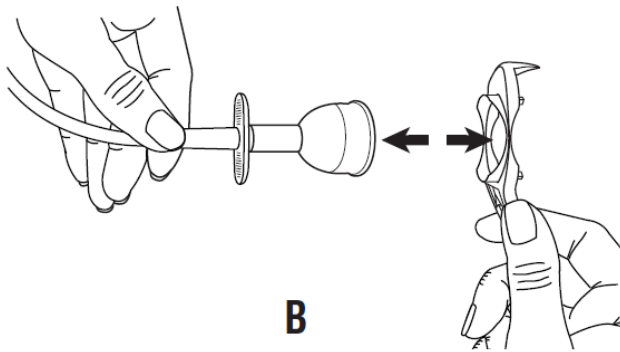

11. Aseta peukalot pullonavaajan pyöreän pään alle ja etusormet toisen pään alle. (Tämä käytössä uudistuneissa pulloissa.)

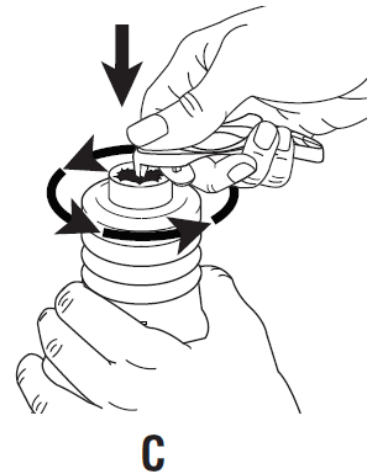
Poista pullonavaaja ja joustava tulppa painamalla peukaloilla napakasti ylöspäin.

12. Helpottaaksesi toimenpidettä, voit poistaa pullonavaajan letkusta puristamalla joustavaa tulppaa ja vetämällä se pullonavaajan läpi tai nostamalla pullonavaaja letkun päälle. (Tämä käytössä uudistuneissa pulloissa.)

13. Nesteen hävittämistä voi helpottaa suurettamalla kalvotiivisteiden aukkoa pullonavaajalla. Pidä pulloa lujasti yhdellä kädellä ja paina pullonavaajan terävää päätä napakasti peukaloilla kalvotiivisteiden aukkoon. Kun pullonavaaja on asetettu aukkoon, suurena kalvotiivisteiden aukkoa pyörittämällä pulloa.
- (Tämä käytössä uudistuneissa pulloissa.)

Nyt voit kaataa pullon sisällön viemäriin. Laita pullo, letku ja pullonavaajamuovipussiin, sulje se tiiviisti ja hävitä

Selvitys Hoitovälineiden jakelua varten

Saat tyhjennyspullosettejä kotikunnan terveyskeskuksen hoitotarvikejakelusta. Selvityksen hoitovälineiden ja -tarvikkeiden jakelua varten saat mukaasi viimeistään kotiutuessasi. Tyhjennyspullot ovat sinulle maksuttomia.

Käännä hoitavan yksikön puoleen, jos

- haavassa on yltyvää kipua ja/tai kuumotusta
- nousee yli 38 °C kuume
- haavassa on jatkuvaa verenvuotoa, erityistä ja siteet kostuvat tai haisevat

Yhteystiedot

Jos Sinulla on kysyttävää tai tarvitset neuvoa käyttäessäsi PleurX:ää, ota yhteyttä

- **Arkipäivisin** oma hoitava yksikkö (kotisairaala) tai Palliatiivinen keskus puh. 050 474 3038
- Viikonloppuisin sekä ilta- ja yöaikaan:
 1. Ensisijassa oma hoitava yksikkö
 2. Seinäjoen keskussairaala puh. 116 117

Alkuperäinen ohje: sairaanhoitaja Paula Rask, (2017), Tays.

Hyväksyjä: lääkäri Juho Lehto.

Ohjeen muokannut Taysin ohjeesta sairaanhoitaja Elina Koppelomäki (2020).

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Palliatiivinen keskus.

Hyväksyjänä: osastonylilääkäri Kaisa Anttila, 25.11.2020.